

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 20 cent. — Oglasi se računajo v širskosti ene kolone (72 mm.) — Oglasi trgovcev in obrtnikov po 40 cent. osmrtnica, zahvalo, poslanice in vabila po L. —, oglasi denarnih zavodov po L. 2. — Mali oglasi po 20 cent. beseda, najmanj po L. 2. — Oglasi naročnine in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti, v Trstu, ulica sv. Frančiška Asiškega št. 20, I. nadstropje. — Telefonska uredništva in uprave 11-57.

Monarhija ali republika?

V zanimivi razpravi, priobčeni v "Prager Presse", pravi dr. Ljubo Vojnović, da je med problemi, ki so v zvezi z narodnim ujedinjenjem Jugoslovenov, tudi vprašanje: ali monarhija ali republika.

Na podlagi zgodovinskih in psiholoških momentov se izjavlja pisec odločno za monarhistično ustavno obliko. Niti najtemeljitejši profesor javnega prava ne bi mogel dokazati kako načelno nasprotje med konstitucionalno monarhijo v Italiji ali na Španjolskem, in med francosko republiko. Tudi najbistrejši učitelji ne bi mogli pojasniti, v čem je razlika med ustavno nalogo kralja Viktora Emanuela in ustavno nalogu predsednika francoske republike! Morda v dinastičnem čustvovanju naroda? Dr. Vojnović oporeka tej domnevi. Izreka pa se za monarhistično obliko vladavine iz razlogov oportunističnosti, prikladnosti, ugodnosti. Za novo državo, ki si šele ureja svoje državno življenje, je velikega pomena dejstvo, da je na najvišjem mestu činitelj, ki ga ne zadevajo strankarski boji in periodični pretresljaji ter da se vsaj v eni točki ne moti mirni razvoj naprav. V naši prekriti in predemokratični dobi je že v tem večja vrednost monarhije nad republiko. Seveda — dostavlja Vojnović — za nekatere države.

Taka država je Jugoslavija, ki pa je imela še to srečo, da je našla vladarsko nišo, vzniklo iz naroda, zraščeno z njim, in ki izhaja od moza, ki je z junakom in zmagovalcem vstajajo proti še vedno močnemu turškemu cesarstvu podal smisel in smer jugoslovenskemu ujedinjenju! Pa tudi ne glede na ta čustveni moment, ki ima v enem delu naroda svojo praktično vrednost, trdi Vojnović, da je v tem Jugoslavija slična Italiji. Neogibna potreba ji velevala, da se v namen ohranitve svojih delov v enotnosti nikakor ne sme odreči monarhistične državne oblike!

V podrepitev te svoje trditve navaja dr. Vojnović poučen in prepričan Francesco Crispi, ki je bil v svoji duši — republikanec. Vendar se je odtegal pritisku svojih prijateljev, ki so ga hoteli pridobiti za republiko. Odgovoril jim je lapidarno: «La Monarchia ci unisce, la Repubblica ci divide» (Monarhija nas združuje, republika nas razdvaja). Četudi je bila za marsikatero italijanskega patrijota velika moralna žrtva, da niso sprejeli federalistične oblike, je Crispi iz gori označenega razloga na juhovit in globok način obrazložil potrebo, da se državna enotnost strne z monarhijo.

Ce je to veljalo za domovino Machiavellija in Cavourja, kako naj bi ne veljalo za mlado, malo in neizkušeno državo, ki se ji ni rodil še noben Machiavelli in noben Cavour in v kateri se bodo še dolgo pojavljale sredobezne sile? So to sile, ki jih more držati na udi edino le monarhija, to je: stalnost v nasledstvu. V tem je razlog, da federalizem, oziroma avtonomistični separatizem dovaja naravnost k republikanstvu in da se v mladih in ne še izkristaliziranih državah prav istoveti z njim.

V pretežno agrarnih deželah odgovarja monarhistična oblika tudi duševnosti ogromne večine naroda, ki ga že stalni stik z naravo navaja k temu, da tudi v družabni sestavi vidi pojav naravnih sil, katerim se podreja iz svoje volje. Pri južnih Slovanih ima ideja edinstva, hierarhije, vodstva globoko, skoro versko pomenbnost. Slovanska demokracija je v svoji duši monarhistična. V črni gori je bil n. pr., kraj dozdevne ustave, vladar — vse. Sledilo njegovemu nagonu je ljudstvo samo zahtevalo, da mu vladar vrši službo sodnika! Pa tudi v parlamentarni Srbiji se nadaljuje monarhični kult. Kmetje gledajo v prvi vrsti na vladarja in zahtevajo od njega, česar jim ne more dati izven zakonov in ustave.

Se bolj pa govorijo za monarhijo strankarska trvenja, ki se čisto razvijajo do boleznosti. Boji, ki bi se periodično in neogibno razvneli ob volitve predsednika republike, bi dovajali deželo do najhujših spopadov, kakor jih vidimo v navadnem političnem svetu v borbi za oblast. V monarhiji pa ostaja vsaj najvišje mesto v državi nedotaknjeno od strankarskih tekmovalnosti. Znano je pa tudi, da se v demokraciji uveljavljata v glavnem dve struji: prva, ki stremi po popolnem izenačenju, druga pa, ki stremi po avtokratski neoprtenosti (kar je, pri pomnjanju Vojnović, glavna pogrška vseh slovenskih demokracij). V taki demokraciji bi moral biti predsednik republike, ali bolj tiranski nego vsak avtokratski vladar, ali pa večji slabši, nego parlamentarni vladar, kajti tak predsednik bi bil žoga svojih «velikih volilcev»! Ni dan vsakemu narodu, da bi imel na čelu takega slovenskega Marka Avrelija. (Rimski cesar v drugem stoletju, ki je bil odličen po svoji učenosti, pravičnosti, milini in strogem vršenju svojih dolžnosti).

Vojnović se bavi na to z Radićevo propagando za «človečansko republiko». Čudno se bo zdelo — pravi pisec — in vendar je res, da je Hrvatska monarhističnega mišljenja kljub vsemu republikanskemu programu «hrvatske seljačke stranke». Vse republikanstvo Radićevih poslancev je le zastava — nezadovoljstva. To je etiketa, za katero se skriva monarhistično vino. Za to govori tudi hrvatska zgodovina od davnih časov. Hrvatje so

ostali zvesti monarhizmu tudi tedaj, ko so jih Habsburgovci zatirali in zapostavljali. Zanje je bil cesar vedno tudi «hrvatski kralj». Tudi vstaja Zrinjskega ni bila namenoma naperjena proti Habsburgovcem, ampak je bila le nespretna manifestacija ogrsko-hrvatske statuarne avtonomije. Duseven pojav, več ali manj lasten vsem slovanskim plemenom, je v tem, da jim je tuje simpatičnejši, nego lastni rojak. Od tod tudi republikanstvo Radićeve stranke. Vzrok je v omalovaževanju lastne krvi in v zavisti, ki prihaja naravnim potom iz omalovaževanja.

Edino le v Srbiji je nekoliko iskrenih republikancev, ki so prepričani, da je republika evolucijsistična spopolnitev monarhije. Toda to je le mala skupina, ki ne nahaja odneva v ljudskih masah. Srbi v prejšnjem kraljestvu se odlikujejo pred vsemi drugimi Jugosloveni z jakim, mirnim in zdravim človeškim razumom. Ta zdravi razum, ta politična izravnost je trdna podlaga, na kateri stoji jugoslovenska država. Srbi vedo, da je monarhija za

državo isto, kakor cement in železni beton za poslopje. Videči so, kako je njih sedanj kralj preživljal z njimi, preprosto in «republikansko», vse dobro in strašno dneve. Razumejo, kako je vez med narodom in kraljevo hišo najvarnejše jamstvo v vseh viharjih časih. Vojnović je uverjen, da pridejo tudi na Hrvatskem skoro do tega spoznanja in da prideta zblizanje in popolna sprava z demokratično monarhijo. To pa tembolj, ker je poleg italijanske vladarske rodovine jugoslovenska kraljeva hiša še edina dinastija, izšla iz naroda!

Vojnović zaključuje: Vse zastoni! ko doraste mlada generacija, bo tudi konec za reakcijski plemenski kampanilizem! Mlado vino ni za stare cevi. Tudi v starih ceveh je bilo morda nekada dobro vino, toda stare generacije so jih izpraznile in ostala je le gošča na dnu. Sedaj pa je vrsta na novem vinu, ki pa bo tudi s svoje strani vsebovalo nekaj starega in zdravega. In to nekaj je večno močna in plodna vinska trta!

Tudi prostozidarstvo je vmes?

Sklicanje parlamentarne večine in ministrskega sveta - Michele Bianchi se brani

RIM, 20. Odbor parlamentarne večine je sklenil, da pripusti vse delo za razčiščenje sedanjega političnega položaja vladi, ker ji zaupa in ker smatra, da je njegova naloga v zadevi Matteottija že izčrpana. Nadalje je odbor tudi sklenil, da se več ne sestane do prihodnjega zasedanja zbornice.

Ministrski predsednik Mussolini, ki pa polaga veliko važnost na sodelovanje parlamentarne večine — saj je on. Finzi svetoval, naj se obrne nanjo, da bi ga varovala pred dolžitvami opozicije — je danes naročil podtajnika v ministrskem predsedništvu on. Acerbo, naj skliče poslanca parlamentarne večine na sestanek v sredo 25. t. m. v palači Venezia. Sestanku bo predsedoval ministrski predsednik Mussolini.

V ponedeljek, dne 23. t. m. se bo vršila seja ministrskega sveta v palači Viminale. Na seji bodo predvsem razpravljali o notranjem političnem položaju. Na dnevnem redu bo tudi razprava o izjavah, ki jih bo ministrski predsednik podal naslednjega dne v senatu, ter o finančnem ekspozeju finančnega ministra De Stefani v senatu.

Zdi se, da je razburjenost radi Matteottijevega umora nekoliko polegla. Vlada se čuti sedaj precej bolj močno, ker ima za najhujši slučaj pripravljen državno milico, ki je mobilizirana. Javno mnenje sicer še vedno z vsvo vno zahteva, da mora vlada storiti vse, da se Matteottijevo truplo najde; toda človek dobi vtis, da je tisk pustil umor kot takega nekoliko ob strani ter da skuša prodreti globlje, t. j. do zadnje korenine, kjer tiči vzrok, da je prišlo do tako groznega zločina. Časopise se pri tem ne ustavi niti pred najvišjimi vladnimi osebami. Tako je z vsvo silo navalilo na državnega podtajnika on. Finzi, ki pa se je naveličal odgovarjati na napade ter izjavil, da bo molčal, dokler preiskava ne dožene resnice. To izjavo je podal uredniku lista «Serenio».

Glasilo ljudske stranke «Popolo», ki skoro vsak dan prinese v posebni izdaji kako senzacionalno odkritje, poroča danes, da je boj za prvenstvo med državno podtajnikoma Finzijem in Acerbom trajal že od dneva, ko sta bila imenovana za državna podtajnika. Boj baje izvira iz sovraštva, ki je med njima nastalo, ker se ni on. Finzi odzval vabilu načelnika prostozidarjev comm. Palmeri-ja, naj pristopi v prostozidarsko organizacijo, v katero so se že vpisali on. Acerbo, Michele Bianchi, comm. Rossi in gen. De Bono. Ta boj je včasih tako vzplamtel, da je moral poseči vmes sam Mussolini. To poročilo «Popolo» pa je odločno zanikalo tajništvo prostozidarske organizacije, ki izjavlja, da niso bili on. Acerbo, Bianchi, Rossi in De Bono nikdar člani prostozidarske organizacije.

«Popolo» očita comm. Bianchiju, da je bil v zvezi s prikritim izseljevanjem, ki je posebno cvetelo v Napoliju. Bianchi je takoj zavrnil očitke omenjenega lista v pismu, ki ga je poslal vsem rimskim listom.

Sinoči se je v mestu raznesla vest, da je bil izdan ukaz za aretacijo načelnika tiskovnega urada fašistovske stranke comm. Freddi-ja. Ker so podobne aretacije na dnevnem redu, se je vest zdelo zelo verjetna, tembolj, ker je comm. Freddi obdolžen, da je skrivaj napadal na fašistovskega disidenta on. Fornija za časa volilnega boja. Vest pa se danes ne potrjuje; comm. Freddi je le podal ostavko. «Giustizia», glasilo unitarske stranke, h kateri je pripadal Matteotti, poroča, da je comm. Freddi pozval poslance Fornija na dvoboj radi te obdolžitve.

«Regina Caeli»

Dumini, Volpi, Filippelli, Putato, Naldi, Galassi, Laszlo in drugi, ki se nahajajo v jeti «Reg. Caeli», se ne spominjajo na «Regina Caeli laetare» — zanje ni velike noči. Najbolj potrpe med njimi je baje comm. Filippelli, bivši ravnatelj pokojnega «Corriere Italiano». Morda ima nekoliko bolj mehko vest kakor ostali in je radi tega tudi bolj zgovoren. Državnemu pravniku je baje iz-

javil, da je bil udeležen pri umoru Matteottija tudi neki visoki fašist. Filippelli pravi, da je sicer zvedel, da pripravljala Dumini neko kazensko ekspedicijo, toda nikdar si ni mislil, da gre za umor Matteottija. Ko mu je po dovršenem činu Dumini pripovedoval o umoru, mu je prišlo baje slabo.

Galassi, ki je prisel včeraj h «Kraljici nebeski», je tudi zelo potr. Pogumnega se pa dela Dumini, čeravno postaja vedno bolj gotovo, da je on ali pa Volpi umoril Matteottija. Tudi Dumini je postal nekoliko bolj zgovoren. Prišel je zvrtači krivdo na neko visoko osebnost, ki je še vedno v vladi.

Naldi pa je imel včeraj nekatere vrste živčni napad. Prišel je jokati na ves glas; pritekli so stražniki, ki so ga komaj pomirili. Pozneje se je spet zjokal kakor otrok.

Minister Carnazza je nedolžen

RIM, 20. Agencija Stefani odločno zanika trditve nekega rimskega lista, da je imel minister Carnazza stike z avv. Filippelljem.

Fašistovska manifestacija v Vicenzi

VICENZA, 19. V mestu se je sešlo iz vse pokrajine okoli 4000 fašistov, ki so z veliko demonstracijo izkazali svojo solidarnost Mussoliniju in vladi. Na mestnem trgu je govoril župan, ki je ponovno prisegel zvestobo Mussoliniju, kljub razburjenju, ki ga je povzročil strašni zločin, izvršen nad poslancem Matteottijem.

Pritisk vlade na tisk

RIM, 20. Tiskovni urad v ministrstvu za notranje zadeve poroča: Današnja številka lista «L'Italia Libera» je bila ovajena sodnijskemu oblastu radi ščevanja k razrednemu sovraštvu.

Petrolejska afera

RIM, 20. Kakor znano, je obdolžil italijanski tisk on. Finzi, ki skriva pri umoru Matteottija z ozirom na okolnost, da je nameraval Matteotti v zbornici dokazati, da je on. Finzi pri petrolejski aferi precej zaslužil. V zvezi s to obdolžitvijo sporoča minister za državno gospodarstvo: Z ozirom na poročilo nekaterih listov o dogovoru «Sinclair» (ameriška družba) pripominjamo:

1.) Da je dogovor «Sinclair» postal izvršljiv samo za družbo in ta izvršljivost se tiče le pričetka proučevanja geološkega značaja, za katero je določena doba 3 let; 2.) da bo ta dogovor postal obvezan za italijansko vlado šele po odobritvi od strani obeh zbornic; 3.) da bo vlada predložila zbornici kr. odlok v razpravo in da bo zahtevala najnost.

RIM, 20. V svrhu pojasnitve, da ne obstoji nikakor igranec z odgovornostjo glede dogovora «Sinclair» in da si oni, ki je imel nalog, da se z dogovorom bavi, prisvaja samemu sebi kritiko ali pohvalo za zaslug, ki si jih je hotel steči s pročitvijo tega dogovora, — se ugotavlja, da se je poleg kompetentnega ministra on. Corbino in načelnika nadzornišva rudnikov prof. Milossevicha tudi on. Guido Jung, in nikdo drugi, po nalogu ministrskega predsednika bavil s proučevanjem in tehničnimi pogajanjimi za sklenitev dogovora. Kompetentni uradi finančnega ministrstva in erarski odvetnik so bili vprašani za svet glede določb, ki se tičejo njih.

Odmevi umora Matteottija v inozemstvu BERN, 20. Socialisti so stavili v državnem svetu predlog, s katerim državni svet izraža italijanski zbornici sozljaje ob priliki umora Matteottija. Socialist Graber je poudarjal, da je Matteotti padel kot žrtve svojega demokratakega prepričanja; omenil je tudi, da sta se pridružili žalovanju italijanske zbornice tudi belgijska in francoska zbornica. Ob zaključku svojega govora je v imenu mednarodne solidarnosti zahteval, da izrazi državni svet sozljaje italijanski zbornici.

Radikalec Ferrer je v imenu predsedništva zbornice in meščanskih strank zahteval, da se predlog zavrne; kajti sicer bi se čin državnega sveta smatral za ma-

nifestacijo proti italijanski vladi. Pri glasovanju je bil predlog socialista Graberja zavrnjen s 94 proti 38 glasovom.

Francoska zbornica za Matteottija

PARIZ, 20. Zbornica je odobrila predlog, ki so ga stavili socialisti glede tragične usode poslance Matteottija. Ministrski predsednik Herriot je izjavil nekatere pridržke, da se spoštuje suverenost Italije.

Doumergue sprejel diplomatski zbor

PARIZ, 20. Predsednik republike Doumergue je danes popoldne sprejel zelo svečano diplomatski zbor. Mons. Ceretti, zastopnik sv. stolice, je kot najstarejši izmed članov diplomatskega zbora čestital predsedniku na izvolitvi ter izrazil željo, da bi pod predsedstvom Doumergue-a ves svet mogel končno uživati popoln mir, ki bo zagotovil tudi Franciji varno in srečno bodočnost. Mons. Ceretti je zagotovil predsednika, da lahko z gotovostjo računa na sodelovanje vsega diplomatskega zbora v svrhu dosege tega ideala.

Doumergue se je zahvalil ter izjavil, da nobena država ne želi boji, da bi se ta ideal uresničil, kakor ravno Francija. «Na ta ideal bo francoska vlada vselej pristala — je zaključil Doumergue — in častitke diplomatskega zbora so mi v dokaz, da želi diplomatski zbor sodelovati, da pride v kratkem času dan, ko bo zavladal med človeštvom mir, ki ga vsakdo tako srčno želi.

Vesti iz Jugoslavije

Otvoritev donavske konference

BEograd, 20. (A). Danes ob 14. uri je minister vnanjih poslov dr. Ninčić otvoril konferenco donavske komisije.

Listi naznanjajo, da obišče v juliju angleška sredozemska eskadrila jugoslovenska pristanišča.

Incident v Sofiji

Jugoslovenski poslanik v Sofiji Rakić je prisel danes v Beograd, da poroča

Generalnega ravnatelja javnega varstva

bivšega tržaškega prefekta Crispo-Moncada, ki je že zasedel svoje novo mesto v vimalnski palači v Rimu, je poslanec Willan obiskal pred svojim odhodom v Trst. Pri tej priliki je g. Crispo-Moncada potrdil našemu poslancu, kar je bil le-ta že zvedel iz drugega vira, da je namreč prav zadnje dni že dospelo na tržaško prefekturo vladno obvestilo, da se odpravi društveni zakon iz l. 1867, ki je doslej še veljal v novih pokrajinah, in da se tudi na te-le raztegne isto pravno stanje, ki velja v starih pokrajinah.

To pomeni — dodaja uredništvo — čl. 32 albertinske ustave, policijsko prakso in — mišta viš! — Naš poslanec je naprosil g. generalnega ravnatelja, ko že ni bilo moč drugega, naj bi vsaj to dosegljo, da bi se nasproti našim društvom v vseh starih pokrajinah postopalo enako, ne v vsaki pokrajini drugače, in vsaj nekoliko bolj liberalno kakor doslej.

Znamenita ugotovitev

Poročila iz Rima tukajšnjemu «Piccolu» beletsko izjave nekega starega parlamentarca, ki so tako znamenite, da jih moramo ugotoviti tudi mi.

Zivljenje tega starega parlamentarca da je sestav političnega življenja italijanske države po «risorgimentu». Ta stari parlamentarec je izjavil, da je slučaj Matteottijev take narave, da zahtema spomin na vse prejšnje dogodke. To je resnica, ki boli. Istotako pa je resnica, da je načelnik vlade — čim je premagal prvo grenkobo in globoko bol, ko je videl okoli sebe zbrano roparsko tolpo, ki je delvala predvsem proti njegovi politiki in na škodo njegove osebe — s tisto histrijo v sklepih, ki je ena njegovih predravnic, znal dati oblastu potrebno moralno moč, da hitro poseže v vozle zločina in da izda kakih osmestdeset nalogov za aretacije, brez oziroma na minulost ljudi, ki so bili aretirani, na dostojanstvo, ki so ga zavzemali v stranki, na njih funkcije v državni službi, in na zveze, radi katerih se je moglo misliti, da so ljubljenci režima!

Hude besede rabi tisti stari parlamentarec. Da smo jih mi izrekli še pred par dnevi, bi bila padala na nas ogenj in žveplo in morda ne bi bila izostala tudi kakka — kazenska ekspedicija. Suho in brez ovinkov pravi tisti parlamentarec, da se je zgrnila okoli osebe ministrskega predsednika, torej na najvišja mesta, roparska tolpa (banda brigantesci), ki je izrabljala svoj položaj v svoje osebne zločinske namene. Ugotavlja, da je bil izdan nalog za aretacijo blizu stotine oseb, ki so zavemale vplivna mesta v večinski stranki in v državni službi. Te ugotovitve tistega starega parlamentarca podajajo uprav porazno sliko gnilavi, ki so jo zanesli na visoka mesta ljudje, ki jih razkritja spravljajo sedaj v zvezo z najstrašnejšim zločinom!

Priznava bodi, da so imeli začetniki gibanja, ki je ustvarilo sedanj režim, najboljši in res idealne namene. Ali zgodilo se je, kakor se rado dogaja pri vsakem velikem gibanju: da so ga namreč izrabili v svoje umazane namene elementi, ki jih sedaj tisti stari parlamentarec označa kot «roparsko tolpo». Več nego razumljivo pa je v naše strani vprašanje: Bog vedi, koliko ukrepov na škodo naše narodne manjšine je bilo izdanih pod vplivom in pritiskom ravno te tolpe? Ali ni ravno ta tolpa s kletvami in sumničastimi izjavami vse dosedanje manjšinsko politiko z vsemi jeze krivkami in preganjanji? Saj je n. pr. javna tajnost, da so neke osebe, ki jih je sedaj ministrski pred-

vladi o vdoru v stanovanje jugoslovenskega vojaškega atašeeja v Sofiji in da dobi nadaljnja navodila.

Nov predsednik francoskega senata

PARIZ, 20. De Selves je il izvoljen za predsednika senata s 151 glasovi; Benvenue Martin je dobil 134 glasov.

Nemški socialistični poslanec pri Herriotu

PARIZ, 20. Ministrski predsednik Herriot je sprejel nemškega socialističnega poslanca Breitscheida ter se dolgo časa razgovarjal z njim.

Preuredba volilnega sistema v Franciji

PARIZ, 20. V pričetku prihodnjega tedna bo najbrž predložen v zborničnem uradu zakonski načrt, s katerim bo zopet vzpostavljen enomanski skrutinji.

Vojaški načrti Nemcev

BERLIN, 19. Volfov dopisni urad je razposlal sledeče poročilo:

Pariski «Journal» je objavil poročilo, ki so ga ponatisnili tudi razni inozemski listi, da je baje francoska vlada dobila iz zasedenih in nezasedenih krajev Nemčije poročila o preteznih vojaških načrtih Nemčije, ki so naperjeni proti francoski zasedbi Porurja. V nasprotju s temi vestmi pa je bilo od merodajne uradne strani dognano, da niso niti vojaška, niti civilna nemški oblastva nikoli jemala v poštev omenjene načrte. Tudi glede posameznih oseb manjka dokazov, da bi se kedaj pečeše s slišenimi načrti, ki bi jih bila nemška vlada itak že v kali zatrla.

Število nemških ječnikov v zasedenem ozemlju

BERLIN, 19. Volfov dopisni urad je zvedel iz zanesljivega vira, da je na povelje zasedbenih oblastev zaprtih 1593 oseb in ne 58, kakor je bilo pred kratkim objavljeno.

Napetost med Ameriko in Japonsko

TOKIO, 20. Iz zanesljivih virov poročajo, da japonska vlada ne namerava odgovoriti na zadnjo japonsko spomenico glede priseljevanja. Ameriški vladi bo sporočila, da misli pustiti vprašanje nereseno v pričakovanju na bolj ugodno priložnost.

DNEVNE VESTI

sednik Mussolini neusmiljeno pahnil iz poštene človeške družbe, najbolj sile na to, da so naše dežele izgubile svojo avtonomijo, da so bile degradirane v nje neizmerno moralno in materialno škodo! In znano je tudi, da so iste osebe delovale na to, da bi Gorica prenehala biti sedež nadškofije! Če ne bi bili dogodki tako nemerno žalostni, bi mogli mi občutiti zadoščenje, da je take ljudi, ki so z nerazsodnim italijanskim patrijotizmom pokrivali svoje grde nagone, zasedla roka maščevalne Nemeze. Pač pa smemo zahtevati drugačno zadoščenje, ki naj bo v tem, da se storjene krivice popravijo in da se zacelijo rane, ki so jih vselele našemu ljudstvu roke, — ki so po ugotovitvah onega parlamentarca — nečiste in omadeževane!!

„ČEKA“

Med stvarmi, ki so prišle na dan povodom umora posl. Matteottija, je najzanimivejše odkritje in razkrivanje tajne fašistovske teroristične organizacije, ki so ji dali italijanski listi ime «Čeka», in sicer po ruski organizaciji «Čeka», t. j. «čezvračajni komitet», ki se imenuje skrajšano po začetnih črkah obeh besed č in k «Čeka». V Rusiji je to nekaj izreden odbor za pobijanje protirevolucionarnega gibanja, ki je razširjal posebno v prvih letih ruske revolucije strah in trepet po vsej Rusiji. Sedaj se je odkrilo, da obstoja slična organizacija tudi v fašizmu. Popolarski list «Popolo», ki izhaja v Rimu, je objavil te dni obširne in zanimive podrobnosti o sestavi in delovanju fašistovske «Čeke». Fašistovska Čeka je sestavljena iz dveh delov: iz političnega in akcijskega oddelka. Akcijske oddelke tvorijo takomenovani fašistovski arditii. Politični oddelki obstoji iz gotovega števila tajnih fašistovskih agentov, ki imajo nalogo nadzorovati dejanje in nehanje nasprotnikov fašizma, pa tudi dejanje in nehanje fašistov samih. Akcijski oddelki fašistovskih arditov pa so določeni za izvrševanje nasilij, ki se seveda ne kaznujejo. «Popolo» pravi, da se take «Čeke» nahajajo po vseh večjih središčih Italije, posebej pa v Milanu, Turinu, Genovi, Bologni, Trstu in Florenci. Te organizacije imajo po «Popolu» na vesti znani pokolji v Turinu v decembru l. 1922, pri katerem je našlo smrt 12 oseb, ne da bi se bila nikdar odredila preiskava, in še razna druga nasilja in zločine. Fašistovske «Čeke» so se obrazovale že v letu 1923, toda njih sistematična organizacija je bila izvedena še le v začetku l. 1924. Dumini, ki je bil aretiran kot osumljen umora posl. Matteottija, je bil glavni inšpektor fašistovske «Čeke».

Ta organizacija — pripoveduje dalje «Popolo» — ima na vesti tudi znani napad na fašistovskega disidenta Cezarja Forni, ki je bil izvršen tekmo letošnje volilne borbe, in sicer 12. marca t. l. v Milanu. Popolarsko glasilo pripoveduje, da je Cesare Forni sam pravil na hodniku poslanske zbornice svojim prijateljem podrobnosti o napadu, katerega žrtve je imel postati, a se je vendar rešil. Forni je pripovedoval, da je poslal posl. Gaunta, ki je bil tedaj glavni tajnik fašistovske stranke, fašjem okrožnico, v kateri je ukazal, da se imata Forni in Sala nasilno napasti, ako bosta hotela govoriti na javnih shodih. Isto grožnjo je naslovil na Forni neki odvetnik iz Alessandrije, ki

pa je delal obenem «v imenu neke višje oblasti» napeljeval obljube, ako kandidata kandidata umakneta svojo kandidaturu. Forniju in Sali so tudi grozili s smrtjo. Drugi dan sta imela Fornij in Sali javen sestanek v Bielli. V torek 11. marca je bil Fornij poklican k prefektu Ricci-ju v Pavio, ki je bil po svoji lastni želji poslan v Pavio z izrecnim nalogom, da uide Fornijev disidentizem s kakršnikoli sredstvi. Fornij se je v spremstvu polkovnika Magnaghi-ja, konzula lomejske legije, podal v Pavio k prefektu, kjer je našel zbrane prefekta Ricci-ja, karabinskega polkovnika in policijskega inšpektorja kom. Secchi-ja. Prefekt Ricci je sporočil Forniju ukaz ministrskega predsednika Mussolinija, ki je zahteval, naj mu navede imena onih starih oseb iz Mussolinijeve okolice, na katere je cikal v svojem govoru v Bielli. Fornij je navedel štiri imena: kom. Rossi, načelnik tiskovnega urada v ministrstvu, kom. Luigi Fredi, načelnik tiskovnega urada fašistovske stranke, podminister Aldo Finzi in Francesco Giunta, glavni tajnik fašistovske stranke. Fornij je tudi izjavil, da je razen glave Finzi-ja pripravljen dokumentirati težke obtožbe, ki jih je izrekel proti omenjenim osebam. Končno je Fornij dodal, da je pripravljen navesti še druga imena, ako bi Mussolini hotel kaznovati zgoraj omenjene osebe. Preden se je Fornij poslovil od prefekta, ga je tudi obvestil o groznih naperjenih proti njemu in Sali. Prefekt je odgovoril z znamenjem protesta in začetnja.

Tekom popoldneva istega dne — pravi dalje «Popolo» — je prefekt sporočil Fornijeve izjave v Rim, ne ve se pa ali neposredno Mussoliniju ali pa Rossi-ju in Giunti, ki sta ga bila poslala v Pavio kot zaupnika. Dejstvo je, da je zvečer istega dne odpotoval s sarzanskim vlakom iz Rima v Milan Dumini. Ob dveh popoldne naslednjega dne je napadla Fornija na glavni postaji v Milanu tolpa 30 oseb pod Duminijevim in Volpijevim vodstvom. V tolpi sta bila tudi Brambilla in Mazzuoli. (Vsi ti so bili aretirani sedaj povodom umora poslanca Matteottija). Forniju se je posrečilo rešiti, za kar se ima zahvaliti le svoji izredni telesni moči.

Prijatelj Cezarja Fornija in njegovi sorodniki so izvedli na svojo roko preiskavo ter so ugotovili sledeče:

- 1.) Paviški prefekt Ricci je sporočil imena oseb, ki jih je Fornij obtožil, tudi glavnemu tajniku fašistovske stranke Giunti in podtajniku Cezarju Rossi-ju.
- 2.) Posl. Giunta, Cesare Rossi in Giovanni Marinelli so se sestali isti dan, v torek 11. marca, ter sklenili, da se mora Fornij odstraniti in poslali so še isti večer v Milan Dumini-ja s kategoričnimi ukazi.
- 3.) Cesare Rossi je rekel tisti dan nekemu stotniku narodne milice, ki ga je srečal v ulici Arancio in mu pripovedoval o Fornijevem disidentskem delovanju, sledeče besede: «Pusti ga, pusti ga, Fornij se ne bo več dolgo časa gibal».

In res — zaključuje «Popolo» — je naslednjega dne le malo manjkalo, da ni Fornij postal žrtev zločinca.

Varujte se tifusa!

Tukajšnji občinski zdravstveni urad razglasa: Opaža se, da je v zadnjem času naraslo število slučajev trebušnega tifusa. To je povzročilo v prvi vrsti uživanje surove zelenjave, s katerim se zelo pogosto prenaša tifus, ker se perejo v že okuženi vodi. Vseled tega se priporoča prebivalstvu, naj je le kuhano zelenjavo. Tudi s sadjem se prenaša tifus, daleč bolj redkoma. Sadej je torej treba oprati v več vodah. Pri tem naj se rabi voda iz Brojnice. Mleko naj se najprej zavre, ker je sveže mleko izborna polje za razmnoževanje tifusnih bacilov. Iz istega razloga je nevarna tudi smetana. Tudi surove školjke (ostrige itd.) lahko vsebujejo tifusni trup in naj se vsled tega ne jedo. Priporoča se tudi največja snaga v hiši, snaga telesa in predvsem naj si vsakdo skrbno umije roke pred vsako jedjo in po rabi stranišča. Živila je treba hraniti na takem mestu, da ne morejo priti nanje ne prah ne muhe.

Poslanec Wilfan se je povrnil včeraj iz Rima.

Odpornost tudi za uradnike novih pokrajev. Vseled prizadevanja poslanca Wilfana je odredil finančni minister z nedavno okrožnico, ki jo je razposlal finančnim intendantom, da se ima takoj izplačati uradnikom novih pokrajev, ki so bili nedavno opuščenih iz službe, odpravnina v znesku šestih mesečnih plač. Državna blagajna je vpisala tozadevne kredite. Prihod vojnih pobablencev. Včeraj je došlo v naše mesto kakih 150 vojnih pobablencev iz pokrajine Toscana, ki so na romanju v novih italijanskih pokrajinah ob Jadranskem morju. Prva skupina je dospela ob 12.15 iz Reke na glavni kolodvor. Na kolodvoru so sprejeli te vojne mučenike zastopniki raznih mestnih oblastev, zastopstvo tržaških vojnih pobablencev, zastopstva raznih drugih patriotskih združenj ter številna množica občinstva. Sprejem je bil priščen in ganljiv. Množica je romanje burno pozdravljala; ženske so jih okinala s cvetjem. Po okrepilu, ki je bilo prirejeno v mali dvorani na kolodvoru, so se pobablenci podali v mesto, kjer je bilo v neki gostilni pripravljeno zanje kosilo.

Ob 17. uri so dospeli ostali pobablenci, ki so se bili ustavili v Postojni, kjer so obiskali tamonjo jama. S to skupino, ki je bila številnejša, je došel znani vojni slepec, poslanec Carlo Delcroix. Sprejem je bil istotako ganljiv in priščen.

Po prihodu so se pobablenci z vojaško godbo na čelu podali v vojašnico Oberdan ter obiskali celico, kjer je bil zaprt Viljem Oberdan in mesto, kjer je bil umrli. Tekom dneva so v skupinah obiskali Lloydovo ladjedelnico, muzej «Risorgimento» in grad ter park Miramar.

Skoedinski koliki otroci ponove v nedeljo, 22. junija ob 18. uri na splošno željo Ribičičev «Kraljico palčkov». Kdor si želi urico plemenite in priščne zabave, naj prihiti jutri gledat čudne reči, ki se godijo v kraljestvu

palčkov. — Predstava se bo vrnila v dvorani DKO pri Sv. Jakobu. — P. n. učiteljstvo in starši se opozarjajo na to predstavo. Privlačite otrokom spet enkrat plemenito zabavo!

Društvene vesti

GLASBENI VEČER BOLE «GLASBENE MATICE» V TRSTU.

Nocoj ob 20. uri priredil «Glasbena Matica» svoj glasbeni večer v dvorani DKO pri Sv. Jakobu. Naj naše občinstvo prihiti v polnem številu na današnjo prireditev, da se prepriča o notranjem delovanju naše «Glasbene Matice» in da zadosti svoji narodni dolžnosti ob petnajsetletni omenjenega zavoda. Kljub težkim razmeram, v katerih se nahaja «Matica», si je zopet vzpostavila svoj šolski orkester in pevski zbor, katere nastopita tudi na današnji prireditvi.

«Kolo». Jutri, v nedeljo, odpade pevska vaja.

Kontovel. Domači diletanti ponovijo jutri, dne 22. t. m. priljubljeno Jurčičevo narodno igro s petjem v petih dejanjih «Domen». Med dejanji svira znana proska godba. Začetek točno ob 5.30 pop. Predprodaja vstopnic od 11. predp. v dvorani.

M. D. P. - Sv. Jakob. V nedeljo kopalni izlet v Sealjan. Odhod s parnikom ob 8.30 zj.

Zenski odsek MDP - Sv. Jakob. Jutri, nedelja, sestanek ob 10. zjutraj. Tovarišice naj se ga polnoštevilno udeležijo. — Načelnica.

Iz tržaškega življenja

Dve kolesarski nezgodi. Sinoči okoli 18. ure je bil prepehan v mestno bolnišnico 18-letni mehanik Ivan Marchesani, doma iz Gradeža. Mladenec je imel dve rebrni na levi strani prs zlomljeni in druge poškodbe po trebuhu. Povedal je, da je okoli 14. ure padel v Gradežu s kolesa ter se pri tem poškodoval na omenjeni način.

Ponesrečenec je bil sprejet v kirurški oddelk.

Podobna nezgoda je doletela 22-letnega študenta Alfreda Cumer, stanujočega v ulici Chiozza št. 33. Ta je sinoči okoli 23. ure v ulici Scipio Slataper padel s kolesa ter se opraskal po rokah, kolenih in po obrazu. Dobil je potrebno pomoč v mestni bolnišnici.

Zrtev avtomobila. Sinoči se je pripetila na trgu Unità huda nesreča, ki je zahtevala mlado človeško žrtev. Deklica Lucretia Tretena, stara 12 let, stanujoča v hiši št. 6 na omenjenem trgu, je šla okoli 18. ure z doma z namenom, da bi se podala k očetu, ki je bil zaposlen v nekem uradu na trgu Tomaseo. Ko je dospela do kavarnе «Specchi» in je hotela iti preko ulice, jo je podrl na tla nek javni avtomobil. Deklica je obšla težko poškodovana. Šofer je prišlo do deklci na pomoč; posadil jo je v avto ter jo nemudoma prepehal v mestno bolnišnico, kjer so jo sprejeli v zelo nevarnem stanju v kirurški oddelk. Kljub prizadevanju zdravnikov je uboga deklica okoli 22. ure podlegla hudim notranjim poškodbam.

Šofer je bil odvoden na policijski komisariat v ulici Sanità, kjer je bil zaslišan. Skušal je dokazati da ni kriv nesreče, a ker se je dognalo, da ni dal svarilnega znamenja s trobljenjem, je bil pridržan v zaporu.

Iz tržaške pokrajine

Iz Sežane. Prostovoljno gas. društvo v Sežani slavi letos tridesetletnico svojega obstoja. V ta namen priredi dne 27. julija t. l. veliko vrtno veselico združeno z gasilskim nastopom in javno tombolo z bogatimi dobitki.

V to svrhu se vabi bratska društva, da se omenjene veselice udeležijo v obilnem številu, naproša se tudi istočasno ostala društva, da ta dan ne prireajo veselice. — Natančnejši spored se pravčasno objavi v listih.

Vesti z Goriškega

Procesija Sv. Rešnjega telesa. Kakor druga leta, tako je bila tudi letošnja procesija nudi vse svečana. Procesija je krenila ob 8. uri zjutraj iz stolnice in se pomikala ob petju, priknavanju, zvonov in igranju dveh godb po glavnih goriških ulicah. Kakor vedno je vodil tudi letos procesijo goriški knezo nadškof dr. Sedej. Na Travniku je pričakoval procesijo špalir vojaštva z dvema vojaškima godbama.

Romanje italijanskih častnikov v Gorico. Na poslednji seji goriškega odseka julijanske novinarske Zveze je bilo določeno romanje italijanskih častnikov na goriško bojišče na 20. septembra t. l. Goriški odsek se z marljivo vneto pripravlja, da kolikor mogoče dostojno in gostoljubno sprejme tovaršje iz starih pokrajev. V to svrhu je priredil v preteklem mesecu velik koncert in sedaj je izvolil iz svoje srede poseben pripravljalni odbor, kateremu je poverjena naloga, da ukrene vse potrebne predpriprave, da romanje čim lepše izpade.

Cestne nezgode. 82-letni Josip Calig iz Vermegliana je imel v torek zelo nesrečen dan, ker se je v enem in istem dnevu moral kar dvakrat zateči k «Zelenemu križu» za pomoč. Zjutraj je nesrečnega starčka povozil in podrl na tla neki neprevidni kolesar in mu povzročil razne lahke poškodbe. Popoldne pa je starček šel po mirniški cesti, kjer mu je vsled starosti in jutranjih poškodb postalo slabo, da se je zgrudil na tla in pri tem zopet poškodoval po obrazu in rokah. Pri obeh nezgodah mu je prihitel goriški «Zel. križ» na pomoč.

V drugem delu mesta pa je podrl voz na tla kolesarja Adama Trevisan iz Ronk, tu pa po neprevidnosti voznika, ki je z veliko naglico dirjal s parom konj. Trevisan je zadel pri padcu dve lahki rani na glavi, medtem ko je bilo njegovo kolo težko poškodovano, tako da mu je mogoče bolj žal za kolo kot za glavo!

Ne dajejo otrokom vžigalic! Tako govorijo modri ljudje. Naslednji slučaj pa pravi, da naj se tudi sekire ne dajo otrokom v roko. Na Lokvah sta se igrala brata Kolenc s sekiro. Med to nevarno igro je eden iz bratcev odskal drugemu bratu palec in sredinec na levi roki. Otroka so prepehali v goriško bolnišnico.

Založeno poglavje. Na Goriškem so pojavi duševnih bolezni tako gosti in se tako množijo, da bi morali vzbuditi resne skrbi v onih krogih, ki jim je poverjena skrb za dobrobit ljudstva. Veliko število teh pojavov je treba pač pripisati vojni, kjer so človeški živci do skrajnosti trpeli, mnogo jih je pa treba pripisati tudi čezmernemu uživanju alkohola. Najhuje pri vsem tem pa je, da se ti nesrečni pošiljajo v norišnice stare videmske pokrajine, kjer jim strežijo ljudje, ki ne razumejo njihovega jezika in tudi sorodnikom je vsled velike razdalje skoraj onemogočeno obiskovanje in tolažba bolnikov. V Gorici smo imeli vzorno deželno norišnico, ki je sedaj porušena in bo težko zopet kedaj vzpostavljena.

Te dni je postal žrtev duševne bolezni 56-letni Anton Prinčič iz Oslavja. Prepeljali so ga v norišnico pri Sv. Osvaku v bližini Vidma.

Onemogla na cesti. 76-letna Marija Kuštrina iz Lokvane je prišla navale v visoki starosti po v Gorico. V bližini Palčkovih gostilne se je starika vsled onemoglosti sgrudila v nezvesti na tla. Prepeljali so jo v goriško bolnišnico.

Književnost in umetnost

Izšla je 6. številka mesečnika za književnost in prosveto «Ljubljanski zvon» s sledečo vsebino: Oton Zupančič: Herman; Jos Kozak: Sentpetar; Li-Tai-Pe-Pavel Karlin: Pred ogledalom; dr. Iv. Prijatelj: Vloga «omladine» v prvem obdobju «mladoslovenskega» pokreta; Fr. Ločnikar: Bratje za mejami; Alojzij Ramec: Magda; Avgust Pirjevec: Maks Pleteršnik; Honoré de Balzac-Anton Debeljak: Lepa Imperija. — Književna poročila: dr. Pavel Karlin: Edmond Rostand - Oton Zupančič: Cyrano de Bergerac; Jože Rus: Melik Anton; Jugoslavija; Pavel Karlin: Prosper Merimée - Mirko Pretnar: Verne duše v vicih; Miran Jarc: Anton Seliskar: Oproščenje. — Kronika: I. A. G.: «Usoda lepe knjige»; Popravek.

Izšla je 5. številka mesečne revije «L'Europa orientale» s sledečo vsebino: W. Gusti: Ostanki stare alovanske kulture; Lužički Srbi; R. Pollak: Viteški element v poljski kulturi; U. Urbanec-Urbani: Borislav Stanković, ustvarilec balkanskih tipov. — Politični pregled: Politični položaj vzhodne Evrope 15. maja 1924. Bolgarska mirolnost. — Kulturni pregled: Katoliške študije med Slovani; Sovjetski knjižni trg. — Ocene.

DAROVI

Neimenovani v počastitev spomina pok. dr. Nade Slavikove daruje L 25 za Šol. društvo.

Podružnici Šol. društva pri Sv. Jakobu so darovali: Starec. I. Kocjan 2. g. Urdih, trgovec oglja pri Sv. Jakobu je nabral gostilni DKO po predstavi «Kraljice palčkov» L 24. Srčna hvala!

V «Edinosti» od 18. t. m. se je med darove vrnila nečujna pomota. Znesek L 22, nabran pri Reiterjevih, je namenjen šentjakovski, ne svetovanski refekciji. Toliko v pojasnilo!

V počastitev spomina pok. dr. Nade Slavikove daruje g. čna Amalija Martelanc L 20 Zensk. dobrod. združenju v Trstu v prid revnim otrokom. Iskrena hvala!

V počastitev spomina dr. Nade Slavikove daruje g. Fran Matejčič iz Pazina L 15 za Šol. društvo.

Mesto cvetja ia gro dr. Nadi Slavikove darujeta Milka in Polji Vodopivec L 25 Šol. društvo.

V počastitev spomina dr. Nade Slavikove daruje g. Šiškočič, Črnkal, L 25 Šol. društvo.

V počastitev spomina pok. dr. Nade Slavikove daruje Fr. Matejčič, Pazin, L 15 in Šiškočič, Črnkal, L 20 Dijaški Matici. Denar hrani upravnistvo.

To in ono

Človekova pot med zvezdami. Pod imenom astronomija razumemo proučevanje zvezd, potem proučevanje in kakšnih «odnošajih» je naša zemlja z njenim solničnim sistemom in podobno. Astronomija je zelo stara veda, a neka njena odkritja so kakor veliki mejniki, ki ločujejo prejšnje pojme od poznejših. Nekateri od teh mejnikov so sledeči:

Stari Egipčani so delili leto v dvanajst mesecev po trideset dni vsak. Poleg teh dvanajstih so imeli še «mali mesec», ki je štel pet dni. Zodiak so delili v štirinajset ozvezdij ali konstelacij.

Stari Babilonci so pripisovali Medvilki sedem poseben pomen radi tega, ker so našli na nebu sedem planetov, namreč Luno, Sonce (ki

so ga prištevali med planete) Jupitra, Venero, Saturna, Merkurja in Marsa.

Med starimi Grki je Anaxagoras opisal sonce kot veliko kepo žarčnega železa. Pravi pa je pogodil vroke luninih izprememb (faz) na po solčnih in luninih mrkov.

Aristari, v tretjem stoletju pred Kristusom, je že uočil, da je sonce središče sistema. Tako je v tem prehitel Kopernika.

V drugem stoletju pred Kristusom je Rimljan Ptolemaj zavrnil, da je naša zemlja središče solarjevega ali solničnega sistema; trdil je, da je zemlja kroglja ali obla, okoli katere se zvezde in planeti sučejo. Da se nebesna telesa sučejo okoli zemlje so mu verjeli, niso mu pa verjeli, da je zemlja okrogla.

Kopernik, rojen v Thornu na Pruskopolskem v letu 1473, je postavil sonce namesto zemlje za središče našega astronomskega sistema.

Kepler, rojen leta 1571 v Würtenburgu, nam je dal zakone, po kateri se gibajo planete.

Galileo, rojen v Pisi leta 1564, je odkril, da rimska cesta ni nič drugo kot neizmeren roj zelo oddaljenih zvezd. Odkril je tudi planetarni sistem Jupitra in opazil pege na soncu. Izak Newton je pokazal, da gravitacija ali privlačnost in vztrajnost gibanja (inercija) vzdržujeta planete na njihovi poti.

Halley (1686—1742) je potrdil gotovost solničnega obračanja in preračunal je pot komete (repatice), ki nosi njegovo ime.

Viljem Herschel (1738—1822), ki so ga prištevali med največje astronome, je odkril planet Uranus; dognal, da so zvezde sonca in prvi znanstveno dal pojem o obliki zvezdnega vesoljstva.

Laplace (1749—1827) je razvil nebularno hipotezo kozmogonije (teorijo o postanku svetov).

Josip Piazzi (1746—1826) je na 1. januarja, 1801, odkril prvega asteroidov ali malih planetov.

John Couch Adams in Hugh J. J. Leverrier sta vsak zase izračunala, kje se nahaja neki planet za Uranijem. Ta nepoznan planet je 23. septembra, 1846, odkril dr. Galle in mu dal ime Neptun.

Devetnajsto stoletje je rodilo nova odkritja. S spektroskopom se je posrečilo človeku spoznati iz kakšnih tvarin so sestavljene zvezde in planeti in celo nebulе — tiste vseмирske megle, iz katerih se bodo morda tekom milijonov let oblikovali novi svetovi, nova sonca, novi solnični sistemi. Devetnajsto stoletje je poklicalo na pomoč tudi fotografijo v proučevanju nebesnih teles. V poslednjih časih so znanstveniki zmerili velikost nekaterih bližnjih zvezd, smer njihovega gibanja in hitrost njihovega potovanja.

Borzna poročila.

ogrski krone	0.0250	0.03
avstrijske krone	0.0822	0.0382
čehoslovaške krone	68.40	69.80
dinarji	97.25	97.35
leji	10.	10.50
marke	23.05	23.15
dolarji	125.	125.50
francoski franki	408.	411.
švicarski franki	100.15	100.35

Mali oglasi

APNO. Edina apnenica v tem letu, v tej okolici. Pozurite se v Krvavi potok k Jerjavu in naročite si apno, ker drugače bode ostali brez njega. 781

KLOP za olje, s petimi kotli, zaboji detto, ki držijo 6 q. proda Delosto, via Trento 5. 791

KUPCI POZORI Posestvo, jako lepo, 14 oralov njive, travniki, sadonovnik, vinograd in gojzd, zidana hiša, s opeko krita, blev deloma z opeko in deloma z slamo krit, vse v dobrem stanju, se proda po ugodni ceni. Lepa solčna lega, na štajskem, želez. niška postaja Polčane Pojasnila pri gostini Segadin na Križnem vrhu št. 28. 790

VRATA, večne vrata, okna za pisarne, lestve, proda Delosto, via Trento 5. 792

BABICA avtorizirana sprejema noseče. Nizke cene. Zdravnik na razpolago. Govori slovensko. Tajnost zajamčena. Slavec. Via Giuliata 29. 542

KRONE srebrne 1.88, goldinarje 5.05, petkronski komadi 9.85, via Pondeares 6, L. desno. 20

KRONE, goldinarje, srebro, plačujemo dosti več kot po objavljenih cenah. Prodajalna dragocenih kovin, via Borsa 2, telefon 12-97. 769

LJUBLJANSKI voziček, za vprego enega in in tudi dveh konj, z dvema sedežema, se proda. Rojc, ošp, Rihemberk 350. 790

Tehnični inštitut mesta

MERAN,

z dovoljenjem za javni pouk.

Obstoječ iz 4 razredne realke in trgovske akademije za dečke in deklice.

Prospekte pošilja zavod. 428

Krone, srebro, zlato, platin in zlat denar kupujem.

Plačam vedno več kot drugi.

Zlatarna ALBERT POVN

Trst, Via Mazzini 46. (25)

BOROVE HLODE

od 2 do 6 metrov, premer v sredi najmanj 16 cm., kupim v veliki množini. Ponudbe na upravnistvo «Edinosti» pod «Borovi hloidi». (418)

Darove za birmo

prodaja zlatarna

F. Buda Corso Garibaldi 35

po izrednih cenah 24

zajamčeno, velik prihranek

BANCA ADRIATICA

Ustanovljena leta 1905.

Delniška glavnica Lit. 15.000.000.— popolnoma vplačana.

Glavni sedež: TRST, Via S. Nicolò 9 (Lastna palača).

Podružnice: ABBAZIA — FIUME — MILANO — ZARA.

Olajšuje vsako trgovsko operacijo z Jugoslavijo

Jamči italijanske kredite v Jugoslaviji in jugoslovenske kredite

v Italiji ter ekskomptira tozadevne akcepte.

Otvorja akreditivne za nakup blaga. Inkasira efekte in račune. Kupuje in prodaja dinarje in druge

valute. Izvriuje nakazila v dinarjih na vseh trgih Jugoslavije.

Sprejema vloge v Dinarjih ter jih obrestuje najbolje po dogovoru.

PODLISTEK

W. Collina:

BREZ IMENA

Roman.

Tam pri oknu je stala kot nerazrečljiva uganika za sestro, ki se ni nikoli ločila od nje, nerazrečljiva uganika za gospodično Garth, ki jo je vzgojila. Gospodična Garth se je spomnila svojih temnih dvomov pri onem srečanju Magdalene v vrtn. Nora je prvič zrla v bodočnost z resno skrbjo za svojo sestro. Nobena ni vedela, kaj napraviti, ne kaj reči.

Gospod Pendril ji je prijazno in potrpežljivo opozoril, da je treba razmišljati o načrtih za bodočnost.

«Zelo mi je žal, da vas moram nadlegovati z opravki, ko ste tako malo za to razpoloženi,» je rekel. «Toda jaz moram imeti vašo navodila. Predvsem glede omenjene žaljive denarne ponudbe. Mlajša gospodična Vanstone, ki je brala tisti spis, se potrebuje močnega obvestila. Starejša pa bo, upam, oprostita, če sem primoran povedati, da je gospod Mihael Vanstone določil vsaki hčerki svojega brata sto funtov.»

Narav obraz je zardel od sramu. Škočila je pokoncu, kakor da je bil Mihael Vanstone navzočen in jo osebno razšil. Odvnetnik, ki ji je hotel prikradati nadežne besede, je nadaljeval: «Vidim, da moram sporočiti gospodu Mihaelu Vanstoneju, da odklanjate njegovo ponudbo.»

«Sporočite mu,» je zavpila v strahotnem izbruhu, «da ne bi vzela od njega niti vinarja, če bi imela na cesti poginila!»

«Ali naj mu sporočim tudi vašo odklonitev?» je vprašal Magdaleno.

Ona se je obrnila, se naslonila s hrbtom ob okno tako, da ji je obraz ostal v senci.

«Od moje strani recite mu, da naj si premisli, predno stopi pred me s to funtov. Dam mu časa, da si to stvar premisli.»

Te nenavadne besede je izpregovorila z nenavadno svečarstvom, se obrnila nato zopet k oknu in skrla na ta način obraz pred pogledi navzočih.

«Obe sta zavrnili ponudbo,» je rekel gospod Pendril ter si zabeležil to odločitev v svoj zapisnik.

Ko je zaprl zapisnik je pogledal Magdaleno. Vzbudila je v njem nezaupečnost, ki je druga narava odvnetnikov, njen pogled in njen govor sta se mu zdela sumljiva. Ker si je domneval, da ima sestra več moči nad njo kakor gospodična Garth, je sklenil, da bo pred odhodom govoril s sestro na samem. Ko mu je šnila ta misel skozi glavo, ga je Magdalena opozorila nase z novim vprašanjem.

«Ali je star mož?» je vprašala nenadoma, ne da bi se ozrla.

«Če mislite gospoda Mihaela Vanstoneja, tedaj vedite, da mu je pet ali šestinšestdeset let.»

«Prej ste govorili o njegovem sinu. Ali ima še druge sinove — ali hčerke?»

«Nobenih.»

«Ali veste kaj o njegovi ženi?»

«Ona je že davno umrla.»

Zopet je nastopil odmor.

«Zakaj to vprašujete?» je rekla Nora.

«Oprostite,» je odgovorila Magdalena, «drugi vprašam nima.»